

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Arařtırmalar
Year: 5 - Number: 17, p. 243-254, Autumn 2021

Türkiye’de Anneler Günü ve Nene Hatun* Mother’s Day in Turkey and Nene Hatun

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.928291>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliř Tarihi /
Article Arrival Date
26.04.2021

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
15.07.2021

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
29.09.2021

Asya Studies

Dr. Öğr. Üyesi Oktay Karaman
Giresun Üniversitesi, Fen-Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü
oktay.karaman@giresun.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-0495-9986>

Akın Aktaş

Yüksek Lisans Öğrencisi / Giresun
Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı
akinaktas.history25@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-7301-0216>

* Bu çalışma, 2. yazar Akın Aktaş’ın 1. yazar Dr. Öğr. Üyesi Oktay Karaman danışmanlığında hazırladığı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Öz

Anneler Günü’nün tarihçesi hakkında farklı görüşler olsa da bu konuda önemli olan husus, Anneler Günü’nün resmi olarak ilk kez ne zaman kabul edildiği ve kutlandığıdır. Bu özel gün hakkında, zaman içerisinde çeşitli görüşler ortaya atılmış, geneli itibariyle ihtimaller üzerine yoğunlaşmıştır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan birisi, belki de en mühimi bu konunun resmi olarak kanıtlanmasıdır. Bu nedenle Anneler Günü’nün başlangıcını Amerika’da kutlanan Anneler Günü’yle başlatmak daha uygun olacaktır. Tarih bilimi açısından doğru olanı da budur. Resmi olarak ilk kez Amerika’da kabul edilen ve kutlanan Anneler Günü, sonraları birçok ülkeye yayılmıştır.

Türkiye’de Anneler Günü’nün belirlenmesi ve kutlanması ise diğer ülkelere göre biraz daha geç zamanda başlamıştır. Bu durumun en önemli gerekçesi, Türk halkının verdiği bağımsızlık mücadelesidir. Amerika’da Anneler Günü’nün kabul edildiği 1914 yılında, Türk milleti Birinci Dünya Savaşı’nın etkilerini yakından hissetmekteydi. Bu nedenle birçok özel günün kabul edilmesi ve kutlanması, savaş sonrasında yaşanan gelişmeler ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonraki yıllara kalmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nde Anneler Günü’nün gündeme gelmesi 1931 yılında başlamış, Yılın Annesi seçilmesi ve Anneler Günü’nün kutlanması ise resmi olarak ilk defa 1955 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye’de Anneler Günü’nün kutlanmasında ve Yılın Annesi seçilmesinde uluslararası alanda yaşanan siyasi ve askeri gelişmeler önemli rol oynamıştır. Bu nedenle Türkiye’de ilk defa seçilen Yılın Annesi’nin Nene Hatun olması tesadüfi değildir.

Bu çalışmada, Amerika’da Anneler Günü’nün başlaması; Türkiye’de Anneler Günü’nün belirlenmesi ve Yılın Annesi seçilmesi hususunda yaşanan süreç ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anna Jarvis, Anneler Günü, Türkiye, Demokrat Parti, NATO, Nene Hatun

Abstract

Although there are different opinions about the history of Mother’s Day, the important point in this regard is when Mother’s Day was officially accepted and celebrated for the first time. Different ideas have been offered about this special day over time, and in general, the possibilities have been focused on. At this point, one of the important points to be considered, perhaps the most important one, is the official proof of this issue. For this reason, it would be more appropriate to start the beginning of Mother’s Day with Mother’s Day celebrated in America. This is also true in terms of historical science. Mother’s Day was officially accepted and celebrated in America for the first time and then spread to many countries.

Recognition and celebration of Mother’s Day in Turkey is later than other countries at the time. The most important reason for this is the independence struggle of the Turkish people. In 1914, when Mother’s Day was accepted in America, the Turkish nation was feeling the effects of the First World War closely. Therefore, acceptance and celebration of several special days were came after the war and the establishment of the Republic of Turkey.

Mother’s Day came to the agenda of the Republic of Turkey in 1931. Selection of the Mother of the year and official celebration of the Day was in 1955 for the first time. Political and military developments in the international arena has played an important role in the selection and celebration. Therefore, it is not unintentional to select Nene Hatun as the Mother of the Year in Turkey for the first time.

In this study, the beginning of Mother’s Day in America; the recognition of the day in Turkey and selection process of Mother’s Day Mom of the Year were discussed.

Keywords: Anna Jarvis, The Mother’s Day, Turkey, Democrat Party, NATO, Nene Hatun

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Karaman, O. ve Aktaş, A. (2021). Türkiye’de Anneler Günü ve Nene Hatun. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(17), 243-254.

GİRİŞ

Anneler Günü'nün ilk defa hangi tarihte kutlandığı konusunda farklı görüşler olmakla beraber, bu konuda önemli olan husus Anneler Günü'nün resmi olarak ilk kez ne zaman kabul edildiği ve kutlandığıdır.¹ Bu nedenle Anneler Günü'nün başlangıcını Anna Jarvis'in girişimleri neticesinde Amerika'da kutlanan Anneler Günü'yle başlatmak daha uygun olacaktır.

Philadelphialı Anna Jarvis'in annesi Ann Reeves Jarvis, 9 Mayıs 1905 tarihinde Salı günü vefat etti.² Annesinin ölümüne üzülen Anna Jarvis, hem kendi annesi hem de bütün annelerin Mayıs ayının ikinci Pazar günü anılması için girişimlerde bulundu³ ve bu maksatla başlattığı girişimlerini yıllar boyunca devam ettirdi.⁴ Jarvis'in düşüncesi birçok Amerika eyaletinde ilgi gördü.⁵ Bu düşüncenin gazetelerin desteği ve halkın benimsemesi neticesinde Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Woodrow Wilson, Kongrede aldığı kararla Mayıs ayının ikinci Pazar gününü 8 Mayıs 1914 tarihinde Anneler Günü olarak ilan etti.⁶ Wilson ayrıca, Anneler Günü'nün kutlanması için bir bildiri yayımladı.⁷ Gazetelerde bu özel gün için “*Ulusal Anneler Günü Senato Kararıyla Kabul Edildi*” haberine yer verildi.⁸ Böylece Anneler Günü'nü resmi olarak kabul eden ve kutlayan ilk ülke ABD oldu. Kutlamalar, Anneler Günü'nün kabul edilmesinden 1 yıl sonra 9 Mayıs 1915 tarihinde Pazar günü ABD'de gerçekleşti.

Gazetelerde; “*Yarın Anneler Günü*”⁹, “*Anneler Günü*”¹⁰, “*Yarın Anneler Günü Kutlanacak*”¹¹ şeklinde haberler yazıldı. Anneler Günü'nün canlı bir şekilde kutlanması için ülke genelinde etkinlikler düzenlendi.¹² Kutlamalar esnasında annelere verilen çiçekler, bu günün sembolü haline geldi. Ayrıca Anneler Günü ve anneler için gazetelerde özel bölümler ayrıldı.¹³ Böylece annelere duyulan saygı ve sevgi, gazetelere de yansdı.

Anneler Günü, başlangıçta özel bir gün olarak kutlanırken sonları ticari bir gün haline geldi.¹⁴ Bu durumdan rahatsız olan Anna Jarvis, Anneler Günü'nün ticari bir gün haline gelmemesi için bazı girişimlerde bulundu.¹⁵ Jarvis'e göre, Anneler Günü özel bir gündü ve böyle kalmalıydı. Jarvis, Anneler

¹Anneler Günü'nün tarihçesi hakkında birçok görüş vardır. Bu görüşlerden bazıları şunlardır; Antik Yunan mitolojisinde anne karakteri olan “Rhea” onuruna verilen festival ile Anneler Günü başlamıştır. ; Ana Tanrıça “Kibele” onuruna kutlanan gün ile Anneler Günü başlamıştır. Anneler Günü'ne yönelik görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Anneler_G%C3%BCn%C3%BC; https://en.wikipedia.org/wiki/Mother%27s_Day

(Erişim Tarihi: 15.03.2021)

²Ann Reeves Jarvis'in ölüm tarihi, mezar taşından alınmıştır. Mezar taşının fotoğrafı ekler kısmında verilmiştir.

³ **The Hattiesburg News**, 08.05.1915. ; Anneler Günü'nün kutlanmasında Pazar günü özellikle seçilen bir gündür. Pazar günü Hristiyanlara göre Hz. İsa'nın dirildiği gündür. Bu günde “Mass Ayini” adını verdikleri bir ayın gerçekleştirilir. Ortodokslar her Pazar günü bu ayini düzenler. Ann Reeves Jarvis, Salı günü vefat etmesine rağmen Anneler Günü için Pazar gününün belirlenmesinde bu dini inançlar etkin olmuştur. Hristiyanlık hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kürşat Demirci, “Hristiyanlık”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. XVII, 1998, s. 368-372.

⁴ Bu girişimler farklı gazetelerde yer aldı. ; **The Evening Journal**, 09.05.1914. ; **The Log Cabin Democrat**, 09.05.1914. ; **The Guthrie Daily Leader**, 08.05.1915.

⁵ Anna Jarvis'in Anneler Günü için yaptığı girişimler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.

Kathleen W. Jones, “Mother's Day: The Creation, Promotion and Meaning of a New Holiday in the Progressive Era”, **Texas Studies in Literature and Language**, Vol. 22, No. 2, 1980, pp. 175-196.

⁶ **The Washington Times**, 10.05.1914. ; **The Washington Herald**, 10.05.1914. ;

The Day Book, Chicago, III, 08.05.1915.

<https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045487/1915-05-08/ed-1/seq-4/> ;

(Erişim Tarihi: 15.03.2021.)

Amerika Başkanı Wilson'un Anneler Günü'nü ilan etmesinde birçok gerekçe vardır. Bu sayede Hristiyanlığın yayılması ve ticaretin artırılması amaçlanmıştır. Anneler Günü sayesinde başta çiçek ve çikolata olmak üzere hediye sektöründe artış yaşanması planlanmıştır. Anneler Günü, ilerleyen süreçte ticari bir güne dönüşmüştür.

⁷ **The Washington Herald**, 10.05.1914.

⁸ **The River Press**, 13.05.1914.

⁹ **The Tacoma Times**, 08.05.1915.

¹⁰ **The Daily Telegram**, 08.05.1915.

¹¹ **Evening Ledger**, 08.05.1915.

¹² **Richmond Times-Dispatch**, 09.05.1915. ; **The Pensacola Journal**, 09.05.1915. ; **The Clarksburg Daily Telegram**, 10.05.1915. ; **The South Bend News-Times**, 10.05.1915.

¹³ **The Pioneer Press**, 08.05.1915. ; **Iron County News**, 08.05.1915. ; **The Evening Journal**, 08.05.1915. ; **The Arizona Republican**, 09.05.1915.

¹⁴ Bu hususta Avrupa'da çıkan gazete haberlerine bkz.

<https://chroniclingamerica.loc.gov/search/pages/results/?state=&date1=1914&date2=1963&proxtext=mothers+day&x=17&y=11&dateFilterType=yearRange&rows=20&searchType=basic>

(Erişim Tarihi: 15.03.2021)

¹⁵ <https://www.bbc.com/news/stories-52589173> (Erişim Tarihi: 15.03.2021).

Günü’nün ticari bir gün haline gelmemesi için yıllarını harcadı¹⁶ fakat başarılı olamadı.¹⁷ Anneler Günü annelere verilen değer bir yansıması olarak ortaya çıkarken, zaman içerisinde ticari bir gün halini aldı ve birçok ülkeye yayıldı.

Türkiye’de Anneler Günü’nün Başlaması

Anneler Günü, Türkiye’de 1930’lu yıllarda Himâye-i Etfâl Kadın Yardım Cemiyeti’nin girişimleriyle gündeme gelmeye başladı.¹⁸ Himâye-i Etfâl Kadın Yardım Cemiyeti’ne bağlı olarak kurulan Himâye-i Etfâl Anneler Birliği, belirli günlerde kongreler düzenleyerek özellikle bakıma muhtaç çocukların ihtiyaçların karşılanması konusunda kararlar aldı.¹⁹ Himâye-i Etfâl Kadın Yardım Cemiyeti, 25 Haziran 1931 tarihinde gerçekleştirdiği kongrede 23 Temmuz’u Anneler Günü olarak kabul etti. Bu haber, *Hakimiyeti Milliye* gazetesine, “23 Temmuz’un Anneler Günü olarak kabul edilmesi teklifi kabul edildi.” şeklinde yansıdı.²⁰ Aynı cemiyet 1934 yılında, 23 Nisan Çocuk Haftası’nın sonuna rastlayan 29 Nisan’ı Anneler Günü olarak kabul etti.²¹ Lakin bu gün için ulusal çapta herhangi bir kutlama programı yapılmadı.²² Farklı tarihlerde kabul edilen kararlardan anlaşıldığı üzere Anneler Günü’nün belirlenmesinde ve kutlanmasında belirli bir düzen yoktu. Ayrıca bahsi geçen dönemlerde resmi olarak Yılın Annesi seçilmesi ve Anneler Günü’nün kutlanması söz konusu değildi. Bu durum 5 Mayıs 1955 tarihine kadar devam etti.

Anneler Günü’nün 1930’lu yıllarda gündeme gelmesi tesadüfi değildir. Bu yıllar, Türkiye’de kadınlara siyasi ve sosyal hakların verilmeye başlandığı yıllar olarak dikkat çekmektedir. Kadınlara 1930 yılında belediye seçimlerine, 1933 yılında muhtarlık seçimlerine, 1934 yılında milletvekilliği seçimlerine katılma hakkı verilmiştir.²³

Nene Hatun’un Yılın Annesi Seçilmesi

Türkiye’de Atatürk dönemi dış siyasi politikasının temeli “*Yurtta Barış Dünya’da Barış*” söylemi üzerine şekillenmekle beraber, bu dönemde Sovyet Rusya ile olan ilişkiler çok önemliydi. Bu durum Atatürk’ün vefatından sonra değişikliğe uğradı. İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı seçilmesiyle²⁴, 11 Kasım 1938 tarihinden 14 Mayıs 1950 tarihine kadar Türkiye’nin dış siyasetini İsmet İnönü belirledi.²⁵ Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler²⁶, Türkiye dış politikasında bazı değişikliklere neden oldu. Atatürk döneminde oluşturulan Sovyet Rusya ile olan dengeli siyaset, İnönü döneminde zaman içerisinde husumet noktasına geldi. Bu durumun en önemli gerekçesi, Sovyet Rusya’nın Türkiye’yi tehdit eden dış politikasıydı. Sovyet Rusya’nın İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye’den toprak talep etmesi ve Boğazları kontrol etmek istemesi, bahsi geçen durumun en önemli nedeniydi.²⁷ Türkiye böyle bir dönemde Rusya’yla tek başına mücadele edebilecek durumda değildi. Türk siyasetçileri, Sovyet Rusya

¹⁶ Anna Jarvis hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Katherine Lane Antolini, **Memorializing Motherhood: Anna Jarvis and the Struggle For the Control Of Mother’s**, West Virginia University Press, 2014.

¹⁷ Anna Jarvis, 24 Kasım 1948 tarihinde vefat etti.

<https://6abc.com/anna-jarvis-mothers-day-history-philadelphia/6170372/>

(Erişim Tarihi: 19.03.2021)

¹⁸ Himâye-i Etfâl Kadın Yardım Cemiyeti, Doktor Mehmet Fuat Umay tarafından kurulmuştur. İlk toplantısını 29 Ocak 1928 tarihinde gerçekleştirmiştir. 28 Ocak 1938 tarihinde bu cemiyet adını, “Yardım Severler Cemiyeti” olarak değiştirmiştir. Bu cemiyet hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Selva Hansu, “*Bir Cumhuriyet Kuruluşu: Türkiye Yardım Severler Derneği’nin Kuruluş Öyküsü*”, https://www.researchgate.net/publication/324783842_Bir_Cumhuriyet_Kurulusu_Turkiye_Yardim_Sevenler_Derneği'nin_Kurulus_Oykusu (Erişim Tarihi 15.04.2021) ;

¹⁹ *Cumhuriyet*, 25.03.1930.

²⁰ *Hakimiyeti Milliye*, 26.06.1931. ; 23 Temmuz 1931 tarihinde Anneler Günü’nün kutlandığına yönelik bir gazete haberine ulaşılmamıştır. Gazete haberleri olduğu gibi aktarılmıştır. Bazı gazete haberlerinde basım hatası nedeniyle harf eksikliği olan ifadeler tamamlanmıştır.

²¹ *Hakimiyeti Milliye*, 14.04.1934.

²² 29 Nisan’da Anneler Günü’nün kutlandığına yönelik herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır.

²³ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. İhsan Güneş, **Atatürk Dönemi Türkiye’sinde Milletvekili Genel Seçimleri (1919-1935)**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. , İstanbul 2017.

²⁴ İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı seçilme süreci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akın Aktaş, “Arif Baytın’ın Vekil Seçilme Süreci”, *Asya Studies*, C. II, S. 8, 2019, s. 77-82.

²⁵ Mustafa Ekincikli, **İnönü-Bayar Dönemleri Türk Dış Siyaseti**, Berikan Yayınevi, Ankara 2017, s. 317.

²⁶ Uluslararası alanda yaşanan en önemli gelişme İkinci Dünya Savaşı’dır. Bu savaş sonrasında ortaya çıkan Soğuk Savaş dönemi başta ABD ve Rusya olmak üzere birçok ülkenin siyasetini yeniden belirledi. Ülkeler bazında yeni ittifaklar oluştu.

²⁷ Rusya Dışişleri Bakanı Molotov, 17 Mart 1945 tarihinde Moskova Büyükelçisi Selim Sarper’e bir nota vererek Türk-Sovyet Tarafsızlık ve Saldırmazlık Antlaşması’nı uzatmak istemediklerini bildirdi. 7 Haziran 1945 tarihinde Rusya Dışişleri Bakanı Molotov, Moskova Büyükelçisi Selim Sarper ile görüşüp Türkiye’ye ikinci sözlü notayı verdi. Sovyet Rusya bu notada, Kars ve Ardahan’ın kendisine bırakılmasını; Sovyet Rusya’nın Boğazlarda üst kurmasını ve Montreux Antlaşması’nın yenilenmesini istemiştir. Mustafa Ekincikli, **a.g.e.** , s. 68-69.

tehdidine karşı ABD'yi kurtarıcı bir güç olarak gördü.²⁸ Bu süreçteki Türkiye dış politikası, ABD ve NATO²⁹ üzerine şekillense de başta İngiltere olmak üzere NATO üyeleri, Türkiye'nin NATO'ya kabulüne sıcak bakmadılar.

Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi ve sonrasında yaşanan uluslararası gelişmeler Türkiye'nin NATO'ya girmesini sağladı. Türkiye 4 Nisan 1949 tarihinde kurulan NATO'ya, 8 Şubat 1952 tarihinde Demokrat Parti döneminde girerek toprak bütünlüğünü güvence altına aldı.³⁰ Türkiye, böylece Sovyet Rusya'ya karşı uluslararası alandaki yalnızlığından kurtuldu. ABD ise Türkiye'nin NATO sürecini fırsata çevirdi. Türkiye'yi hem askeri alanda³¹ hem de sosyal hayatta da şekillendirmeye başladı. Amerika'dan gelen uzmanlar bu süreçte etkili oldular.³²

Türkiye'nin ABD ve NATO ile ilişkilerinin yakın olduğu böyle bir dönemde NATO Genel Komutanı General Ridgway³³, Türkiye'deki askeri yapılanmaları incelemek amacıyla 1952 yılının Ekim ayında Ankara'ya geldi.³⁴ Ankara'daki temaslarını tamamladıktan sonra 7 Eylül 1952 tarihinde Erzurum'a gelen Ridgway³⁵, Nene Hatun'u da ziyaret etti. Nene Hatun'un Türkiye kamuyunda yer edinmesi ve Yılın Annesi seçilme süreci Ridgway'ın ziyaretinden sonra gerçekleşti.

Nene Hatun, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın sembol isimlerinden. Nene Hatun ve Erzurum ahalisi, Rusların tabyalara girdiği haberinin alınması üzerine zaman kaybetmeden tabyaların düşman işgalinden kurtarılması için Türk askerleriyle beraber, Ruslara ve Ermenilere karşı kahramanca mücadele ettiler. Bu olay neticesinde tabyalar, Ruslar ve Ermenilerden kurtarıldı. Bahsi geçen olayın yaşayan tek tanığı ise 1950'li yıllarda, bilindiği kadarıyla Nene Hatun kalmıştı.³⁶ Ridgway, Doğu Anadolu ziyaretinde Erzurum'u ve Nene Hatun'u ziyaret ederek Türk halkının yanında olduklarını gösterdi. Ridgway, bahsi geçen ziyaret hakkında şu bilgileri vermiştir;

“Bu seyahat, hayatımda yaptığım seyahatlerin üzerimde en derin intibalar bırakanı oldu. Çünkü gerek halkın ve gerekse er ve subayların yüzünde vatanseverlik ve vatana karşı derin aşk ve bağlılık parlıyordu. Bu intibai yaşadığım müddetçe kalbimde taşıyacağım. İkinci intibaim da Türk ordusunun bütün rütbelerinde gördüğüm komutanlık vasfıdır. Kara Kuvvetleri Komutanı Şükrü Kanatlı, Üçüncü Ordu Müfettişi Orgeneral Nureddin Baransel başta olmak üzere hudutta gördüğüm ve konuştuğum çavuşa kadar hepsinin de üzerimde hasıl ettiği tesir kalbimde derin iz bıraktı. Üçüncü güzel intibaim da 1877'nin kahramanlarından ordunun nenesini, Nene Hatun'u Erzurum'da ziyaret etmek fırsatını bulmuş olmamdır.”³⁷

²⁸ Türkiye'nin ABD ile yakınlaşması Demokrat Parti döneminde değil CHP döneminde başlamıştır. Türkiye ile ABD arasındaki siyasi ve askeri ilişkileri ABD belgelerinden değerlendirmek için bkz. Murat Özata, **Türkiye-ABD İlişkileri (1943-1945) Amerikan Belgeleriyle Stratejik Müttfikliğin Kuruluş Serüveni**, Akademi Titez Yay. , İstanbul 2014. ; Türkiye'nin ABD ile ilişkileri sadece Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti döneminde değil sonraki süreçte de devam etmiştir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Murat Özata, **Türk-Amerikan İlişkileri (1971-1984) Amerikan Belgeleriyle Stratejik Müttfikliğin Buhran Yılları**, İdeal Kültür Yay. , İstanbul 2017.

²⁹ North Atlantic Treaty Organization. (Kuzey Atlantik Paktı), 4 Nisan 1949 tarihinde 12 ülkenin katılımıyla Batı Avrupa Birliği'nin güvenliğini sağlamak, Sovyet Rusya'nın yayılmacı ve tehditkâr politikasına karşı koymak amacıyla kuruldu. Türkiye'nin NATO'ya girmesi ve NATO hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yusuf Sarınoy, **Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. , Nüve Matbaası, Ankara 1988. ; Mehmet Saray, **Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin Nato'ya Girişi III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeler**, (2. Baskı), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2000. ; Nuri Karakaş, **Türk-Amerikan İlişkileri (1939-1952)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2013. ; Mustafa Ekincikli, **İnönü-Bayar Dönemleri Türk Dış Siyaseti**, Berikan Yayınevi, Ankara 2017.

³⁰ Mehmet Saray, **a.g.e.**, s. VIII. ; İsmet İnönü, Türkiye'nin NATO'ya dâhil edilmesini olumlu karşılamıştır. Mehmet Saray, **a.g.e.**, s. 98-99. ; Türkiye'nin NATO'ya dâhil edilmesinde Türk hükümetinin Kore'ye asker göndermesi ve Türk Ordusu'nun Kore'de gösterdiği askeri başarılar etkili olmuştur.

³¹ Amerikan askeri yardım ve eğitim programını Türkiye'de organize eden Amerikan Askeri Yardım Kurulu, Amerika ve Türkiye arasında önemli bir misyon üstlenmiştir. Amerika'nın Türkiye'ye yaptığı askeri yardımlar ve Türk askerine verdiği eğitimler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Barış Celep, **Türkiye'ye Amerikan Askeri Yardım Kurulu (Jammatt) ve Türkiye'deki Faaliyetleri**, Atatürk Araştırma Merkezi Yay. , Ankara 2020.

³² İlbeyi Özer, **Demokrat Parti Dönemi Siyasi ve Sosyal Hayat**, İskenderiye Kitap, İstanbul 2015, s. 137.

³³ General Ridgway, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda önemli görevlerde bulundu. Mayıs 1952 ile 1953 yılları arasında NATO Başkomutanlığı görevinde bulundu. General Matthew B.Ridgway hakkında ayrıntılı bilgi için bkz, **Commanding Generals and Chiefs of Staff 1775-2013**, Center Of Military History United States Army Washington D.C. , 2013, s. 134.

³⁴ **Vatan**, 06.09.1952.

³⁵ **Akşam**, 07.09.1952.

³⁶ Nene, 1854 yılında Erzurum'un Pasinler ilçesine bağlı Çeplerli Köyü'nde doğdu. 93 Harbi'nde Aziziye Tabyalarında gösterdiği kahramanlıktan dolayı halk tarafından kendisine “Nene Hatun” denildi. 22 Mayıs 1955 tarihinde Erzurum'da vefat etti. Nene Hatun hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akın Aktaş, **Nene Hatun'un Hayatı ve Nene Hatun Bibliyografyası**, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih ABD. , Giresun 2019. ; Akın Aktaş, **Nene Hatun (1854-1955)**, (Ed. Murat Küçükkuşurlu), ETÜ Yay. , Erzurum 2019.

³⁷ **Aynı Tarihi**, S. 226, 1-30.09.1952, 10.09.1952, s. 16-17.

Bu ziyaret sonrasında Nene Hatun’a duyulan ilgi ve alaka arttı.³⁸ Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Nene Hatun’a hediyeler gönderdi.³⁹ Nene Hatun’un başta ekonomik sorunları olmak üzere birçok sorunu devlet eliyle çözüldü.⁴⁰ Öncelikle Erzurum Belediyesi’nde alınan kararla Nene Hatun’a 300 lira yardım yapılması kararlaştırıldı.⁴¹ Akabinde TBMM’deki görüşmeler neticesinde kendisine vatana hizmet tertibinden maaş bağlandı.⁴² Nene Hatun’a gösterilen ilgi ve hassasiyette dikkat edilmesi gereken en önemli husus Nene Hatun’un sıradan bir kişi olmamasıydı. 93 Harbi’nde Ruslara karşı verilen mücadelede sembol isimlerden biri olan Nene Hatun, ABD tarafından iyi değerlendirildi. Erzurum’a yapılan ziyarette Rus korkusu canlı tutularak NATO’nun kurtarıcı güç olduğu mesajı verildi.

Ridgway, yaptığı bu ziyareti bir yıl sonra *Saturday Evening Post* gazetesinde şu şekilde kaleme aldı;

“1952 Eylül ayında, o sırada 97 yaşında bulunan dermansız ihtiyar bir kadıncağızı ziyaret maksadıyla, buradan çok uzaklarda mütevazı bir eve gitmiştim. Bu devrede Demir Perde, etrafını ve batı dünyasını Ruslara karşı müdafaa ileri karakollarını tetkik ile meşgul, benim gibi uluslararası bir askeri komutanın faaliyetleri ile bu hareket garip bir şekilde tezat teşkil eder gibi görünebilir. Fakat muhakkak ki bu küçük olay, yaşadığım müddetçe daima hatırlayacağım bir şeydir. Bu yüzden onu paylaşmak gereğini hissediyorum. Çünkü o Avrupa’daki en üst müttefik komutanı olarak görev yaptığım 410 günün her bir günü karşılaştığım sorunlarla ilişkili bir durumdu. Sovyet sınırından 130 mil uzaklıkta olan Türkiye’nin Erzurum şehrine alışılamaması “kutsal bir yolculuk” yaptım. Burada Şark cephesinden yapılacak herhangi bir Rus taarruzuna karşı müdafaa mesuliyetini taşıyan 3.Ordu’nun karargâhı bulunuyordu. Burada, 3.Ordu tarafından bakılan küçük bir evde, Türk askerlerinin “3.Ordu’nun Büyük Annesi” adını verdikleri, hürmete şayan yaşlı kadın yaşıyordu. Bu kadının ismi Nene Hatun’dur. 1877 Kasım ayında Nene, henüz birkaç aylık çocuğunun annesi, 22 yaşında genç bir kadındı. Rusya ile Türkiye harp halinde idiler. Bir Rus piyade alayı Erzurum’u henüz kuşatmıştı. Şehirde bulunan az sayıdaki Türk kuvvetleri son bir gayretle tutunmaya çalışıyorlardı. Şehir sakinleri Türk kumandanına gitmişler ve ileri gelenleri vasıtasıyla şehirde bulunan kadın, erkek, genç ihtiyar herkesin, istilacıları imha etmek için bir gece baskını konusunda kendisine yardıma hazır olduklarını söylemişlerdi. Komşuları Nene’ye bu işe katılmamasını söylediler. Onun yeri bebeğinin yanındı. Nene: Hayır diye cevap vermişti. Bu bebeği bana Allah verdi. Ona Allah bakar. Ben de onu Allah’a emanet edip sizinle birlikte baskına iştirak edeceğim. O gece erkekler, kadınlar ve hatta çocuklar, tırpan, bıçak ve sopalarla silahlanıp Rus kuvvetlerine hücum etmek için askere katıldılar. Taarruz muvaffak oldu ve Rus alayı imha edildi. Takriben bir seneden fazla bir zaman evvel Nene Hatun’u ziyaret ettiğim zaman, gözlerini bulutlanmış, kuvvetli ellerini titrek fakat ses ve hafızası parlak ve pürüzsüz buldum. Kendisiyle bir çeyrek saat kadar görüştüm. Bir tercüman vasıtasıyla, yapmış olduğu şeyler hakkında duyduğum hürmetkârlığı belirttim. Onun kahramanlık gösterdiği toprakları daha yeni ziyaret ettiğimi, onunla birlikte bu yükü, kahramanlığı paylaşan kişilerin hatırasını gördüğümü ifade ettim. Çıkarken, ona olan saygımı ifade etmeye çalıştığım da o, tercüman aracılığıyla şöyle dedi:

“Benim gibi basit bir kişiyi ziyaretiyle onurlandıran General Ridgway’a teşekkür ederim. Bugün, memleketim işgal edilse, yine aynı şeyi yapardım.” Bu küçük evdeki atmosfer karşısında bir anda gözlerim doldu. Elini sıktım ve ayrıldım. Takip eden aylarda, ittifak halindeki 14 ülkenin askeri ve finansal vaatlerini yerine getirme işini yürüten ben, sık sık Nene Hatun’u düşündüm. Şimdi ben, Erzurum’daki o küçük yaşlı kadının büyüklüğüne yaklaşan bir ruhun bu senenin sonunda Paris’te yapılacak olan önemli liderler toplantısında kendini göstermesi için dua ediyorum.”⁴³

³⁸ Nene Hatun’a ciddi anlamda yardım eden ilk devlet görevlisi Orgeneral Nurettin Baransel’di. Baransel, Nene Hatun’un yaşadığı sıkıntılı hayata duyarsız kalmadı. Nene Hatun’un ihtiyaçlarının 3. Ordu tarafından karşılanmasını sağladı. Elinden geldiğince maddi ve manevi destek sağladı. Baransel’in Nene Hatun’a yaptığı yardımlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akın Aktaş, **a.g.e.**, s. 64-71.

³⁹ **Yeni Erzurum**, 04.10.1952.

⁴⁰ Nene Hatun’un maaş sorunu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akın Aktaş, “Sosyal Yardımlar Bağlamında “Nene Hatun-Kara Fatma” Analizi”, **Tarih ve Günce**, S. 6, 2020, s. 243-262.

⁴¹ “1952 yılı bütçesine yoksul kimselere yardım için konulan tahsilattan 300 lirasının Nene Kırkgöz’e yardım olarak ödenmesine karar verildi.”, **Erzurum Belediyesi Daimi Encümen Kararları**, N. 273, 09.09.1952.

⁴² **Resmi Gazete**, No. 8328, 06.02.1953, s. 5476.

⁴³ General Matthew B. Ridgway, “How Europe’s Defenses Look to Me”, **Saturday Evening Post**, 10 October 1953, s. 28. ; **Erzurum**, 23 Kasım 1954, s. 1. ; Murat Küçükkuşurlu, **Aziziye’nin Son Şahitleri**, Atatürk Üniversitesi Yay. , Erzurum 2015, s. 109-

Ridgway'ın bu makalesi; Türkiye, Sovyet Rusya, ABD ve NATO arasındaki uluslararası ilişkilerin özeti mahiyetindedir.

ABD ile siyasi ilişkilerin yakınlaştığı ve Nene Hatun'un gündemde olduğu bir dönemde Türkiye'de Yılın Annesi seçilmesi ve Anneler Günü'nün kutlanması tesadüfi olmadı. Bu hususta ilk olarak Türk Kadınlar Birliği'nin teklifiyle Maarif Vekili Celal Yardımcı, her sene Mayıs ayının ikinci Pazar gününün Anneler Günü olarak kutlanması hususunda valiliklere, 1955 yılının Nisan ayında emir gönderdi.⁴⁴ Anneler Günü böylelikle Türkiye'de resmi olarak ilk defa kabul edildi. Akabinde, Yılın Annesi'nin belirlenmesi gerekiyordu. Bu konuda akla gelen ilk isim Nene Hatun oldu ve Yılın Annesi seçilme süreci başladı. Türk Kadınlar Birliği her yıl Mayıs ayının ilk günlerinden herhangi bir günün Anneler Günü adıyla kutlanması için karar aldı ve Nene Hatun 5 Mayıs 1955 tarihinde Perşembe günü Yılın Annesi seçildi.⁴⁵ Bu karar hükümet tarafından da kabul edildi.⁴⁶ Bu münasebetle Türk Kadınlar Birliği Başkanı Nazlı Tlabar⁴⁷, Erzurum Valisi Niyazi Akı'ya gönderdiği bir telgrafta Türk Kadınlar Birliği'nin kararını bildiren uygun bir zamanda yapılacak bir törenle Nene Hatun'a bu kararın tebliğ edilmesini istedi.⁴⁸ Nene Hatun'un Yılın Annesi seçilmesi, gazetelere şu şekilde yansdı;

*“Birçok yabancı memleketlerde Anneler günü bir adet haline gelmiştir. Memleketimizde ilk defa yapılacak “Anneler günü” şehrimizde özel bir programla kutlanacaktır. O gün ulusal ve ekonomi haftasında olduğu gibi meydan ve caddelere dövizler asılacak, okullarda toplantılar tertiplenecektir, o gün evlatlar annelerine hediyeler verip, memnun edeceklerdir. Bu gün saat 9'dan itibaren askeri erkân daire müdürleri ve memurları okullar birer temsilcisi ile yılın annesi seçilen Nene Hatunu evinde ziyaret edecekler ve hediyeler vereceklerdir. Bu arada sayın valimiz Niyazi Akı'da Nene Hatunu evinde ziyaret edecek ve yılın annesini kendi eliyle taktim edecektir.”*⁴⁹

*“Anneler Günü münasebetiyle burada yapılan törende Nene Hatun Türk Milletinin Annesi olarak ilan edilmiş evinin kapısına Nene Hatun Türk Milletinin Annesi yazılı bir tabela asılmıştır.”*⁵⁰

*“Kadınlar Birliği Nene Hâtun'u ittifakla seçti. Keyfiyet Erzurum Valiliğine bildirildi ve kahraman Nene tebrik edildi. Bilindiği gibi Türk Kadınlar Birliği her sene Mayıs ayı başlangıcında bir günün Anneler bayramı olarak kutlanmasına karar vermiş ve bu karar Maarif ve Dahiliye Vekilleri tarafından valiliklere birer tamim ile bildirilmişti. Bu defa Türk Kadınlar Birliği Genel Merkezi her sene anneler bayramı münasebetiyle bir de yılın annesi seçilmesine karar vermiş ve ilk defa olmak üzere büyük vatan sevgisi ve fedakarlığı ile bütün Türk annelerine bir imtisal numunesi olan Erzurumlu Nene Hatun'u “Yılın Annesi” seçmiştir. Bu münasebetle Türk Kadınlar Birliği Genel Merkez Başkanı İstanbul Mebusu Nazlı Tlabar, Erzurum Valisi Niyazi Akı'ya gönderdiği bir telgrafta Türk Kadınlar Birliğinin almış olduğu kararı bildirmekte ve mahallinde ve münasip bir zamanda yapılacak bir merasimle Nene Hatuna bu kararın tebliğ ve Kurum adına muhterem annenin tebrik edilmesini istemiştir.”*⁵¹

110. ; Bu makale Amerika'nın Türkiye ile olan siyasi planlarını yansıtmakla beraber, Genel Ridgway'ın 93 Harbi'ne katılanlar için “Kahraman” ifadesini kullanması dikkat çekicidir.

⁴⁴ **Cumhuriyet**, 21.04.1955. ; Türk Kadınlar Birliği 7 Şubat 1924 tarihinde kuruldu. Türk kadınının siyasi haklarını elde etmek amacıyla kurulmuştur. Kurucuları arasında Nezihe Muhittin, Latife Bekir ve Sabiha Zekeriye Sertel de bulunmaktadır. Şukufe Nihal aktif üyelerden biridir. Kuruluş amacı, kadının siyasi haklarını elde etmesi ve sosyal yaşama eşit olarak katılmasını sağlamaktır. Türk Kadınlar Birliği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ayten Sezer Anı, “Türk Kadınlar Birliği”, **Atatürk Ansiklopedisi**, https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/T%C3%BCrk_Kad%C4%B1nlar_Birli%C4%9Fi, (Erişim Tarihi: 15.04.2021). ; <http://www.turkkadınlarbirliği.org.tr/kurumsal/1/Tarih%C3%A7e>

(Erişim Tarihi: 11.04.2021). ; Türk Kadınlar Birliği çeşitli dönemlerde kongreler toplayarak Türk Kadınları hakkında etkinlikler yapmıştır. Bu etkinliklerin bazıları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Ulus**, 20.04.1935. ; 23.04.1935. ; 24.04.1935. ; 26.04.1935.

⁴⁵ Türk Kadınlar Birliği'nin önerisiyle Anneler Günü için Mayıs ayının ikinci Pazar günü belirlense de, Türk Kadınlar Birliği daha sonra Mayıs ayının ilk günlerinden birini kabul etmiştir. Muhtemelen bu durumun gerekçesi olarak, Hristiyanlar için kutsal sayılan Pazar gününden ziyade farklı bir günde kutlanması istenmiştir. Türk Kadınlar Birliği bu hususta dikkatli davranmıştır.

⁴⁶ **Yeni Erzurum**, 06.05.1955.

⁴⁷ Hatice Nazlı Tlabar 1915 yılında İstanbul'da doğdu. Türk-Pakistan Dostluk Cemiyeti ve Y.W.C.A Amerikan Cemiyeti çalışanıydı. Demokrat Parti'de 9, 10 ve 11. dönemlerde milletvekilliği yaptı. TBMM Başkanlık Divanı Katip Üyeliği görevinde bulundu. 22.04.1971 tarihinde vefat etti. **TBMM Albümü 1920-2010**, C. II, 1950-1980, s. 569, 642, 724.

⁴⁸ **Ayın Tarihi**, S. 258, 1-31.05.1955, 05.05.1955, s. 5. ; Nene Hatun'un, “Yılın Annesi” seçilmesi 5 Mayıs 1955 tarihinde, ödül töreni ise 8 Mayıs 1955 tarihinde gerçekleşti. Birçok eserde geçen “Yılın Annesi 8 Mayıs'ta Nene Hatun seçildi” bilgisindeki 8 Mayıs tarihi, hatalı bir bilgidir.

⁴⁹ **Yeni Erzurum**, 06.05.1955. (Gazete haberleri olduğu gibi aktarılmıştır. Yazım yanlışlarına müdahale edilmemiştir. Sadece basım hatası nedeniyle okumayı zorlaştıran, silik görünen birkaç harf eklenmiştir.)

⁵⁰ **Akşam**, 09.05.1955.

⁵¹ **Cumhuriyet**, 06.05.1955.

Nene Hatun’un Yılın Annesi seçilmesine yönelik tören, 8 Mayıs 1955 tarihinde Pazar günü Nene Hatun’un evinin önünde gerçekleşti. *Demokrat Doğu* gazetesi bu törene şu şekilde yer verdi:

“Anneler Günü büyük bir merasimle tes’it edildi. Tören yılın Anası 1293 kahramanı Nene Hatunun evinin önünde yapıldı. Merasime Milletvekilimiz Rıza Topçuoğlu, Valimiz Niyazi Akı, belediye reisimiz Samih Korukçu, daire amirleri, okullar, basın mensupları ve kalabalık bir halk kitlesi iştirak ettiler. Dün bütün yurdda olduğu gibi şehrimizde de Anneler günü muazzam bir merasimle tes’it edilmiştir. Yılın annesi seçilen 1293 Kahramanı Nine hanımın evinin önünde büyük bir merasim yapılmış, merasime milletvekillerimizden Rıza Topçuoğlu, Valimiz Niyazi Akı, Belediye Reisimiz Sami Korukcu, 29 tüm Kumandanı Cemal Aydınalp, parti mensupları, okullar, daire mensupları ile basın mensupları iştirak etmişlerdir. Askeri bandonun çaldığı İstiklal marşından sonra söz alan Sayın Valimiz Niyazi Akı günün mana ve ehemmiyetini belirten veciz konuşmasından sonra şehrimiz Kadınlar Birliği başkanı Sayın Bayan Sebahat Aydınalp’in aynı mevzuda kısa ve tatminkâr konuşmasından sonra merasime son verildi. Merasimden sonra büyük küçük bütün vatandaşlar Nene Hanımı ziyaret etmiş ve muhtelif hediyeler vermişlerdir.”⁵²

Nene Hatun bu kadirşinaslık karşısında, Türk Kadınlar Birliği Genel Merkez Başkanı ve Demokrat Parti İstanbul Milletvekili olan Nazlı Tlabar’a bir teşekkür mesajı gönderdi. Bu mesajda Nene Hatun duygularını şu şekilde ifade etmektedir:

“Genel idare kurulumuz naciz şahsım hakkında ittihaz buyurduğu kararı Sayın Vali Niyazi Akı, bugün bana tebliğ etti. Bu münasebetle yapılan merasimde bütün Erzurum halkı zatiâlinizi ve temsil eylediğiniz derneğin kadirşinaslığını Erzurum tarihinin en sağlam bir yerine nakşedeceklerini vadettiler. Beni bütün Türk analarına nümunei imtisal olarak kabul buyurmuş olmanızı hâtıratı hayatımın müstesna bir hadisesi olarak ebediyete kadar taşıyacağım. Ben, sadece bu vatan için dövüştüm, halbuki bugünün anaları hür bir dünya için mücadele etmek azmini besliyorlar. Allah onların bu azim ve idaresini inşallah daima aynı kuvvet ve tazelikte bulundursun. Bu maruzatımın bütün Türk analarına isaline tavassutunuzu rica eder, başta zatiâliniz olduğu halde bütün idare heyeti âzaları ve hanımefendilere en derin hürmet ve muhabbetlerimi arz ederim.”⁵³

Sonuç olarak Nene Hatun, 93 Harbi’nde gösterdiği kahramanca tutum ve sonrasında yaşanan uluslararası siyasi olaylar neticesinde, Türkiye’de seçilen ilk Yılın Annesi oldu. Kutlamalar 8 Mayıs 1955 tarihinde Pazar günü, Nene Hatun’un evinde gerçekleşti. Böylece Türkiye’de Yılın Annesi seçilmesi ve Anneler Günü’nün kutlanması dönemi resmi olarak başladı. Sonraki dönemlerde Anneler Günü kutlamalarına aralıklarla devam edildi. Türk tarihine katkı sağlayan önemli anneler veya kadınlar, farklı tarihlerde “Yılın Annesi” seçilerek onurlandırıldılar.⁵⁴ Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de günümüzde, her yıl Mayıs ayının ikinci haftasından bir gün Anneler Günü olarak kutlanmaktadır.

SONUÇ

Anneler Günü, birçok ülkede kutlanmasına rağmen bu günün ortaya çıkışı ve sonrasında yaşananlar hakkında yapılan akademik çalışmalar ne yazık ki sınırlıdır. İlk olarak Amerika’da kutlanmaya başlanan bu gün, sonraları birçok ülkeye yayılmıştır. Anna Jarvis; annesinin vefat ettiği Mayıs ayı ile Hristiyanlar için kutsal olan Pazar gününü birleştirmek istemiş ve bu tarihte Anneler Günü’nün kutlanması için bir kampanya oluşturmuştur. Jarvis’in yıllarını feda ettiği bu projesi, ABD Başkanı Wilson tarafından 1914 yılında onaylanmıştır. Böylece Mayıs ayının İkinci Pazar günü, Anneler Günü olarak ilan edilmiştir.

ABD tarafından Anneler Günü’nün Pazar günü kutlanmak istenmesi tesadüfi değildir. Hristiyanlar için kutsal olan Pazar günü, Hz. İsa’nın dirildiği gün olarak kabul edilmektedir. Böylece Anneler Günü’ne dini bir kimlik kazandırılmak suretiyle dünyanın birçok bölgesine yayılması amaçlanmıştır. Başlangıcı itibarıyla başarılı olan bu düşünce, sonraları özel bir günden ziyade ticari bir gün haline gelmiştir. Başta çiçek ve hediye sektörü olmak üzere birçok sektör bu durumu ticari rant haline getirmiştir. Gazetelere verilen ilanlarda özellikle çiçeklerin olması Anna Jarvis’i üzmüş, böyle güzel bir günde çiçeklerin koparılmasına ve satılmasına müsaade etmek istememiştir. Bu amaçla bazı girişimlerde bulunsa da başarılı olamamıştır.

⁵² *Demokrat Doğu*, 09.05.1955.

⁵³ *Aynı Tarihi*, S. 258, 1-31.05.1955, 08.05.1955, s. 7.

⁵⁴ Nene Hatun’dan sonra seçilen “Yılın Anneleri” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.

<https://www.hurriyet.com.tr/gecmisten-bugune-yilin-anneleri-8896471>

(Erişim Tarihi: 14.04.2021)

Anneler Günü birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de kabul gören önemli günlerden biridir. Lakin Türkiye, bazı Avrupa ülkeleri gibi bu günü hemen benimsemeyip 1930’lu yıllara kadar beklemiştir. Bu durumun kendi içinde özel nedenleri vardır. Birinci Dünya Savaşı, Milli Mücadele Dönemi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulması sürecinde yaşananlar, kadınlara verilen haklar, özel nedenlerin bazılarıdır.

23 Temmuz 1931 tarihi bilindiği kadarıyla, Türkiye’de Anneler Günü için belirlenen ilk tarih olsa da bu günün resmi bir statüsü yoktur. Bu nedenle Türkiye’de Anneler Günü ve Yılın Annesi seçilmesi konusu resmi olarak ilk defa Nene Hatun ile başlamaktadır. Nene Hatun’un Yılın Annesi seçilmesi Demokrat Parti döneminde ortaya çıkan uluslararası siyasi ve sosyal gelişmelerle doğrudan ilgilidir. 93 Harbi’nde Ruslara karşı verdiği mücadele ve sonrasında yaşanan uluslararası gelişmeler, Nene Hatun’u Türkiye gündemine taşımıştır. Nene Hatun; General Ridgway tarafından Dünya kamuoyuna tanıtılmış, birçok sorunu devlet eliyle çözülmüş ve 5 Mayıs 1955 tarihinde Yılın Annesi seçilmiştir. Böylece Türkiye’de ilk Yılın Annesi, Nene Hatun olmuştur.

Türkiye’de resmi olarak ilk defa 5 Mayıs 1955 tarihinde kutlanmaya başlanan Anneler Günü’nün günümüzde net bir tarihte kutlanamaması, bu konuda karşımıza çıkan en önemli sorundur. Türkiye’de; 8 Mayıs, 10 Mayıs, 14 Mayıs, 22 Mayıs tarihleri Anneler Günü olarak kutlanmaktadır. Lakin bu tarihlerde belirsizlik vardır. Bu nedenle Türkiye’de Anneler Günü’nün, her yıl standart olarak 5 Mayıs’ta kutlanması doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, A. (2019). *Nene Hatun (1854-1955)*, (Editör Murat Küçükkuşurlu). Erzurum: ETÜ Yayınları.
- Aktaş, A. (2019). Arif Baytın’ın Vekil Seçilme Süreci. *Asya Studies*, 2(8), 77-82.
- Aktaş, A. (2019). Nene Hatun’un Hayatı ve Nene Hatun Bibliyografyası, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oktay Karaman), Giresun: Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı.
- Aktaş, A. (2020). Sosyal Yardımlar Bağlamında “Nene Hatun-Kara Fatma” Analizi. *Tarih ve Günce*, 0(6), 243-262.
- Arıç, A. S. (Aralık 2020). Türk Kadınlar Birliği. *Atatürk Ansiklopedisi İçinde* (s. 1-4). Ankara: Atatürk, Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turk-kadinlar-birligi/> adresinden 16.04.2021 tarihinde erişildi.
- Celep, B. (2020). *Türkiye’ye Amerikan Askeri Yardım Kurulu (Jammatt) ve Türkiye’deki Faaliyetleri*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Commanding Generals and Chiefs of Staff 1775-2013*. (2013). Center of Military History United States Army Washington D.C.
- Demirci, K. (1998). Hıristiyanlık. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi İçinde* (s. 368-372). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ekincikli, M. (2017). *İnönü-Bayar Dönemleri Türk Dış Siyaseti*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- General. M. B. R. (1953). How Europe’s Defenses Look to Me, *Saturday Evening Post*, 0(0), 0-0.
- Güneş, İ. (2017). *Atatürk Dönemi Türkiye’sinde Milletvekili Genel Seçimleri (1919-1935)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hansu, S. (2018). Bir Cumhuriyet Kuruluşu: Türkiye Yardım Sevenler Derneği’nin Kuruluş Öyküsü, https://www.researchgate.net/publication/324783842_Bir_Cumhuriyet_Kurulusu_Turkiye_Yardim_Sevenler_Derneği_nin_Kurulus_Oy_kusu adresinden 13.04.2021 tarihinde erişildi.
- Karakaş, N. (2013). *Türk-Amerikan İlişkileri (1939-1952)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Katherine, L. A. (2014). *Memorializing Motherhood: Anna Jarvis and the Struggle For the Control of Mother’s*. ABD: West Virginia University Press.
- Kathleen W. J. (1980). Mother’s Day: The Creation, Promotion and Meaning of a New Holiday in the Progressive Era. *Texas Studies in Literature and Language*, 22(2), 175-196.
- Küçükkuşurlu, M. (2015). *Aziye’nin Son Şahitleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Özata, M. (2014). *Türkiye-ABD İlişkileri (1943-1945) Amerikan Belgeleriyle Stratejik Müttefikliğin Kuruluş Serüveni*. İstanbul: Akademi Titez Yayınları.
- Özata, M. (2017). *Türk-Amerikan İlişkileri (1971-1984) Amerikan Belgeleriyle Stratejik Müttefikliğin Buhran Yılları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayınları.
- Özer, İ. (2015). *Demokrat Parti Dönemi Siyasi ve Sosyal Hayat*. İstanbul: İskenderiye Kitap.
- Saray, M. (2000). *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye’nin Nato’ya Girişi III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın Hatıraları ve Belgeler*, (2. Baskı). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

- Sarınay, Y. (1988). *Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- <http://www.turkkadınlarbirliği.org/tr/kurumsal/1/Tarih%C3%A7e> adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi.
- <https://6abc.com/anna-jarvis-mothers-day-history-philadelphia/6170372/> adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi.
- https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/T%C3%BCrk_Kad%C4%B1nlar_Birli%C4%9Fi adresinden 15.04.2021 tarihinde erişildi.
- https://en.wikipedia.org/wiki/Mother%27s_Day adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Anneler_G%C3%BCn%C3%BC adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi.
- <https://www.bbc.com/news/stories-52589173> adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi.
- <https://www.hurriyet.com.tr/gecmisten-bugune-yilin-anneleri-8896471> adresinden 14.04.2021 tarihinde erişildi.
- https://www.researchgate.net/publication/324783842_Bir_Cumhuriyet_Kurulusu_Turkiye_Yardim_Seveler_Derneği'nin_Kurulus_Oykusu adresinden 15.04.2021 tarihinde erişildi.
- Erzurum Belediyesi Daimi Encümen Kararları, N. 273, 09.09.1952.
- Akşam**, 07.09.1952. ; 09.05.1955.
- Ayın Tarihi**, S. 226, 1-30 Eylül 1952. ; S. 258, 1-31 Mayıs 1955.
- Cumhuriyet**, 06.05.1955. ; 21.04.1955. ; 25.03.1930.
- Demokrat Doğu**, 09.05.1955.
- Erzurum**, 23.11.1954.
- Evening Ledger**, 08.05.1915.
- Hakimiyet-i Milliye**, 26.06.1931. ; 14.04.1934.
- Iron County News**, 08.05.1915.
- Resmi Gazete**, No. 8328, 6 Şubat 1953.
- Richmond Times-Dispatch**, 09.05.1915.
- TBMM Albümü 1920-2010**, C. II, 1950-1980.
- The Arizona Republican**, 09.05.1915.
- The Clarksburg Daily Telegram**, 10.05.1915.
- The Daily Telegram**, 08.05.1915.
- The Day Book**, Chicago, III, 08.05.1915.
- The Evening Journal**, 09.05.1914. ; 08.05.1915.
- The Guthrie Daily Leader**, 08.05.1915.
- The Hattiesburg News**, 08.05.1915.
- The Log Cabin Democrat**, 09.05.1914.
- The Pensacola Journal**, 09.05.1915.
- The Pioneer Press**, 08.05.1915.
- The River Press**, 13.05.1914.
- The South Bend News-Times**, 10.05.1915.
- The Tacoma Times**, 08.05.1915.
- The Washington Herald**, 10.05.1914.
- The Washington Times**, 10.05.1914.
- Ulus**, 20.04.1935. ; 23.04.1935. ; 24.04.1935. ; 26.04.1935.
- Vatan**, 06.09.1952.
- Yeni Erzurum**, 06.05.1955. ; 04.10.1952.

EKLER

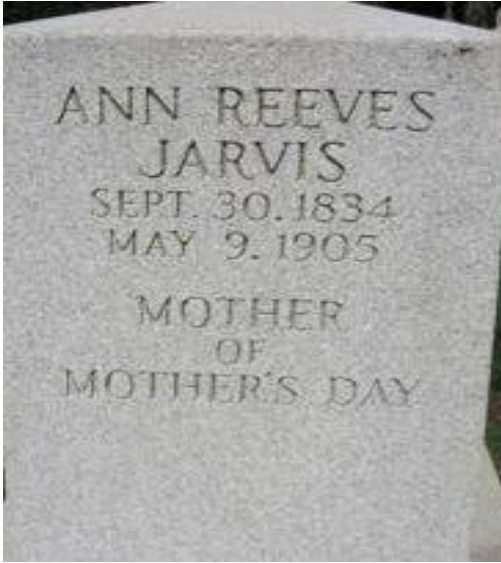

Ann Reeves Jarvis (Annesi)

Anna Jarvis (Kızı)

<https://www.bbc.com/news/stories-52589173>

Ann Reeves Jarvis'in Mezarı

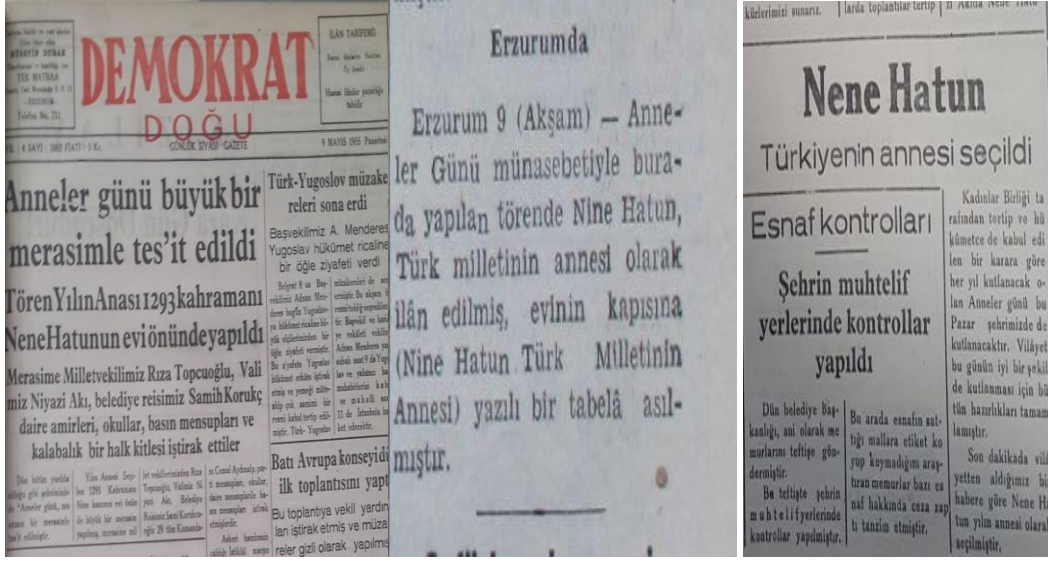

Nene Hatun'un Mezarı (Eski Hali)

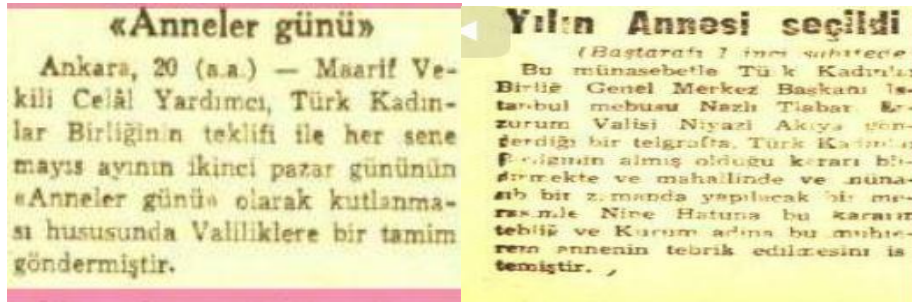
Anneler Günü'nün Kabul Edildiğine Yönelik Gazete Haberleri

Hakimiyet-i Milliye; 26 Haziran 1931- Hakimiyet-i Milliye; 14 Nisan 1934
Nene Hatun'un Yılın Annesi Seçildiğine Yönelik Gazete Haberleri

Demokrat Doğu; 9 Mayıs 1955 - Akşam; 9 Mayıs 1955 - Yeni Erzurum; 6 Mayıs 1955
1930'lu Yıllarda Anneler Günü'nün Kabul Edildiğine Yönelik Gazete Haberleri

Cumhuriyet; 21 Nisan 1955 - Cumhuriyet; 6 Mayıs 1955

General Ridgway'ın Nene Hatun'u Ziyareti

Akşam-9 Eylül 1952

Nene Hatun

Anneler Gününün Kabul Edildiğini Gösteren Gazete

Weather Forecast: Cloudy Tonight and Monday
SUNDAY EVENING EDITION

The Washington Times

WASHINGTON, SUNDAY EVENING, MAY 10, 1914. PRICE ONE CENT.

REBELS' FINAL ASSAULT ON TAMPICO BEGUN

4 CORRESPONDENTS FREE; LIEUT. MAIGNE HELD

REPORTED HELD IN PRISON AT SOLEDAD

PASTOR AND HIS FLOCK INVADE ROCKEFELLER CHURCH, THROWN OUT

AMERICANS PAYING TRIBUTE TODAY TO MOTHERS OF RACE

SHELLS FALL IN TOWN AS REBELS OPEN FIRE ON FEDERAL GUNBOATS

Siege Artillery and Six Thousand Additional Men Brought Up by Constitutionists, Who Are Closing in on City.

Maigne Is Reported Jailed By Federals

WASHINGTON, May 10.—(Wireless reports from Tampico indicate) it is reported, that Gen. Pablo Gonzalez, with 6,000 men and five hundred field pieces, has effected a junction with Gen. Luis Calles, and, after shelling the heavy guns, has begun the final attack on the city.

The federal gunboats and the newly arrived artillery and reported engaged today in a long-distance artillery duel, but the rebels are reported steadily advancing, with their shells falling well into the vicinity of the town.

It is reported that the gunboats in the harbor are to be used in the present operations will be successful, as it was with the gun from the gunboats which has driven them back before.

It is reported that Lieut. Maigne, who accompanied the American attaché and worked in Vera Cruz, landed with them, and witnessed the taking of the city.

Press dispatches from Vera Cruz today, however, tell of a report that has reached that city that Maigne has been arrested by the rebels at Soledad, and has been thrown into prison. Efforts to get into communication with him (failed today). The Times has been unable to get one word from Maigne, and has heard nothing since the telegram received at 1:25 o'clock this morning, stating that he was

Two Stores Suffer Losses From Fire

Walls and Four Columns and Roof Frames Out Second Time

WASHINGTON, May 10.—(Special) Soledad after some delay, interior seems quiet and with spirit of mediation prevailing. Country shows no, only American (a knock) by officers and citizens, proceed to Carrizosa, tomorrow are General Diaz.

MAIGNE, U.S.A. M.

The Washington Times; 10 May 1914.

ABD Başkanı Woodrow Wilson'un Anneler Günü Hakkındaki Bildirisi

President's Proclamation Calling for the Observance Today of Mothers' Day

Whereas, by a joint resolution approved May 8, 1914, "designating the second Sunday in May as Mothers' Day, and for other purposes," the President is authorized and requested to issue a proclamation calling upon the government officials to display the United States flag on all government buildings, and the people of the United States to display the flag at their homes or other suitable places on the second Sunday in May as a public expression of our love and reverence for the mothers of our country;

And whereas, by the said joint resolution it is made the duty of the President to request the observance of the second Sunday in May as provided for in the said joint resolution:

Now, therefore, I, Woodrow Wilson, President of the United States of America, by virtue of the authority vested in me by the said joint resolution, do hereby direct the government officials to display the United States flag on all government buildings and do invite the people of the United States to display the flag at their homes or other suitable places on the second Sunday in May as a public expression of our love and reverence for the mothers of our country.

In witness whereof I have set my hand and caused the seal of the United States to be hereunto affixed.

Done at the city of Washington this 9th day of May, in the year of our Lord one thousand nine hundred and fourteen, and of the independence of the United States one hundred and thirty-eighth.

(Seal.)

By the President:
WILLIAM JENNINGS BRYAN,
Secretary of State.

WOODROW WILSON,

The Washington Herald; 10.05.1914.